

NÓGRÁDI LAPOK ÉS HONTI HIRADÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI S KÖZGAZDÁSZATI HETILAP.

Előfizetési ár:
Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. Negyed évre 1 ft 50 kr.
Egyes szám ára: 15 krajczár.
Előfizetési caupán a kiadóhatalomban lehet B-Gyarmaton.

Előfizetési pénzek, reclamációk és hirdetések a kiadóhatalomhoz intézendők.
A lap szellemi részére s a nyíltságra vonatkozó minden közlésnek a szerkesztőbűb küldendő.

Hirdetések díja: három hasábos petitsor 5 kr. — Nagyobb és többszöri hirdetések jutányosan eszikküthetnek.
Elszeg minden beiratásnál 30 kr.

Nyilttár garnond sor: 20 kr.

B-Gyarmat szept. 8.

A mostani vármegyei és községi pénzkézélesi rendszer majdnem ellentéte a régi patriarchális rendszernek. — Az ígaz, hogy régeinte csak két pénztára volt a legtöbb vármegyének, a hadi-pénztár és a magán-pénztár; ez utóbbi mindig üres volt, így hát nem is kellett róla komplikált számadásokat vezetni. A magán-pénztárnak csak egyszer volt bő világa Nógrád vármegyében; akkor, mikor gr. Zichy Ferenc, a mostani seniori kinevezték ide 1861-ben alkotmányos főispánnak. Gr. Zichy restitálta üres kasszával kormányozni a vármegyét, s az volt az első dolga, hogy 10 ezer forintot tett be adomány-képen a vármegye magán-pénztárába. — A hadi- és magán-pénztárt mindig becstelenséggel kezelték vármegyei pénztárnokok: s közel 900 év alatt csak egy defraudációt jegyeznek fel annalesaink. — Ez a főúrcsú kasszaprreceptor uramó, aki a százal elején több ezer sájo forinttal rövidítette meg a vármegyét. — Rajta is van a nevén az átok; még most is fel-fel lebbentik hütelen sáfarkodását.

Az alkotmányos világ beállítáral Scitovszky Jánosnak alispánuságra léptéig már 5 kasszával találkozik. Ezek: a házi-pénztár, a magán-pénztár, a betegápolási-pénztár, a segédelmi-pénztár és az ár-, rapénztár. — Ezeket a pénztárakat néhai Dietrich Zsigma bátyánk pipaszó mellett kezelte az öreg Gyura bácsival és a Pista hajdával. Egy állandó letéti napló volt az egész, amit vezetni kellett, s a mibe vagy a Zsiga bácsi, vagy a Gyura bácsi, vagy a Pista hajdó naponként egy-két télet írt be. — Zsigma bácsi alatt azonban az volt a baj, hogy a tisztviselőket minden elsőjén nem pénzzel, hanem számadékkal fizette ki. Ugyanis jószírú lórn az öreg, a hónap bármely közönséges napján előlegezett a megszerült tisztviselőnek abból a pénztárból, amelyből neki letszelt; nem kellett egyéb hozzá, csak egy kis czédula s azon néhány „Kedves Zsigma bácsi” kikézelt soroskba és sajátkezű aláírás. Minthogy pedig a tisztviselők mindig meg voltak szorulva, a

Zsiga bácsi kasszája elsője felé mindig tele volt számadékkal s azzal fizette ki az urakat. De azért nem volt soha semmi baj, a Zsiga bácsi léptalan feje s sok fene számadékal soha nem zavarta össze. Hezeg! Egészen más világ lépett életbe 1864. év áta. Annnyira, hogy ezt az új érá Zsiga bácsi kiállani nem bírta. Egy szép napon leszámult mind az őt pénztártól, ősi fészékebe vonult s rövid idő múlva meghalt. — Megelőt őt a könyvtel. — Az új éra egészen más pénzkézélezt hozott létre, a napló, a főkönyv, a számlalapok vezetéke számlapokot és sok munkát igényelt; — a pénztárak száma most már 32-re szaporodott, melyekről szakszerű számadásokkal kell vezetni minden évben. A pénztárt ezenkívül minden hónapban egyszer s minden közgyűlés után egyszer, tehát legalább is 15-ször vizsgálják meg. Ezt a sokoldalt munkát most a pénztárnokok, a könyvelő, a pénztári írnök és egy díjnok végzi.

A vármegyei szakszerű pénzkézélesi rendszer önkéntelenül magával vona a községi pénzkézélezt is. — Amilyen patriarchális pénzkézélezt volt csak 10 év előtt is a községokban, épen annak ellentéte van most a legtöbb helyen. De hisz ezt nemis lehet csodálni. Azelőtt a körponti számvizsgáló bizottság a vármegyei közgyűlést megelőzőleg hamarosán, néhány ülésben tekintette át egészen felületesen a községi számadásokat, az összes községek számadásaira s másod alkalgyzó 3-4 nap alatt köteleles volt a határozati javaslatokat megfogalmazni. Ezen rapid munka természetesen kereset ért. Az állandó választmányban és a közgyűlésben egyhangulag elfogadták a javaslatokat s kiadták az alispánnak közlés és érvényesítelés végett. — Ezen határozatok csak a legtrikább esetben voltak fuganószulva. Ely ellenőrzetlen eljárás mellett a legtöbb község számadási ügyei a legkomplikáltabbak s vagyoni helyzeteti a legtrikáltabbak lettek.

Alispánnak a régi rendszerrel szakítva. — nagy sülyt fektet a községék háziatlására és vagyoni helyzetére, úgy hogy most minden község

számadási és vagyoni ügyei a legtrikáltabb irányban — ellenőrizetők.

Nem régiben B-Gyarmat pénzkézéleze lett alaposan megvizsgálva. Magában a pénzkézélezesben B-Gyarmaton semmi baj sincs; s csak a város szegegyőbb anyagi helyzetének lehet betödni azt, hogy lehegő adományai felszaporodtak, s hogy ennek az előjáróság nem vetett gátat pótlékelés által. Mag is kapja ezért a pucczert a vármegye amne előtt az alispántól nemcsak a városi jegyző és bíró, hanem az egész városi képviselő testület is. Ezen pucczert kárörömmel vették tudomásul főleg a salgitarjaniak. Szilárdy fódón úr éfén, mert áltíttilag a salgitarjani községi pénzkézélezt teljesen megfelel a modern kívánalmaknak. Akarjuk és szeretjük ezt hinni, bár eddig meg nem fordult ott dr. Hermann Károly, a rettegőt főszámvérő.

Bizonys el nem titkolható örömrizet átrouult a losoncziak kobelén is akkor, mikor a székváros előjáróságát és képviselő testületét jónak látta az alispán úr nyilvánosan megharcolni. — De hát: peccator intra muros et extra! — Mi nem káröröm, vagy vetékelési viselkedésből, hanem sajnálattal jegyezzük fel, hogy Losoncza modernizált városában a pénztárak kezelése a modern igényeknek és követelményeknek nemcsak nem felel meg, hanem egészen primitív, annyira, hogy a vármegye főszámvérője 11 napot töltött Losoncza, míg a pénzkézélezt a vármegyei szabályrendeletek értelmében rendes kerékvágásba hozta. Ennek az is lón a következménye, hogy Cserepy István pénztárnok, aki a városi Kasszákat 18 éven át becsütelte kezelte, — feköszoni kénytelen volt, mert Losoncza sem a polgármesteri hivatal, sem a tanács, sem a képviselő testületnek nom volt ideje, módja és alkama ezt a lalpig becstelenségt pénztárnokot a mostani pénzkézélezi rendszerrel megismertetni, s őt leköszöntetés lethe mellett kényszeríteni arra, hogy a pénztárt úgy kezelje, amint azt a vármegye szabályrendeletei előírják.

Kemélhető, hogy Losonca város erélyes pol-

TÁRCSA.

Emlékbeszéd Kacsokovics Lajos lev. tagról.

NAGY IVÁN a tagról.

(Örvasztást a M. T. Akadémiaának 1892. április 25-diki

Üzenetülfézetén)

(Folytatás)

Seemere Miklós útján megismerkedett hajdával, majd Vörösmarthyval, Toldyval, Zádorral s a többivel. És ez ismerettség, meg az ifjú lért, és az akkori fogalmak áramlata vezették tagársunkat arra, hogy a szépirodalmi szakban az akkori Társalkodásban, a Tudományos Gyűjtemény koszorójában, a Helytölben, az Irandában stb. kikérleteket tegyen egyes zengeivel: allegoriával, költeménnel, Schillerből vett fordításainival és epigrammáival, mely utóbbiakra névne hivatottságot Zador György budiföldi szembé hangoztatta.

De a szépirodalom, vagyis inkább a költészet, mely az élet tavaszán minden jótévő fiatal ember kedélyvilágát a képelezt és eszményiség bájjal sugárzavával aranyozta be: nem az ő világa, nem az ő jóvája volt.

ő, ki a természetstudományok iránt már kora ifjúságában erősebben vonzódtó, eszlési viszonyai szempontjából a jogászati pályára szánta élete munkásságát; és kezdettől előbb Ködyvs József, majd Fejes Antal kir. ügyigazgatósági ügyvezető állott segédül, és jellemes, szelíd modora-, kérsége- és munkásságáért mindentl szeretettelre, inuult polgári hivatlásának betöllesére.

És időben történt, hogy az állami bányaművelésben előfordult vizumelés megvizsgálására a m. kir. kincstár királyi biztosi minőségben néhai tagársunk inent emiltet Füdkéti a mellé rendelt szakértő közeggel a bányavárosokba kiküldötte. A biztosság 1831. év elején indult Solmeccre, majd Körmöczre, hová tagársunk is örömmel kiküldetésre.

E kirándulásban való részvétel képezi tagársunk életében azon mozzanatot, melynek latása alapján később (1837-ben) ezen társaságunk tagjává választott.

Az értelmi erő, mely egyában villogott, — a telrágy, mely ideget festette, — a közelethe báti ismeretek gyűjtésére ösztönözvén: fölös üres idejét és kedvét alkalmat a bányaművelés, ércmosás, kohászat és péntverés kezelésének tanulmányozására fordítá gyakorlatilag, majd ezert meg nem elégedte, az akkora már megjelent Aschner és Herzelius művei nyomán elméletileg is. És amár egy időre az ementigró-járvány dühöngése félbezakította a bányavárosi időzet, — a következé öszmel ismét Körmöczre folytathata tanulmányozását, melynek alapján a bányaművelés monographijának megírásához fogott, melyből a kohászatot terjedt rész „Az Alsó-Magyarországi Ércművelésről” cím alatt a Tudományos Gyűjtemény 1831—32. évi folyamában látott napvilágot.

De geniussa, lelke fogékonyága előtt nem lón felejtve, hogy öszes hazai kérdéseiket becső viszonyban és kapcsolatban állanak. Kiterjedt figyelme, sőt hazafíti érzéke ébren állott minden nemzeti és történelmi érdek megvizsgálására is. Be-bepillantott a városi levéltára is, és a mit ott a nemzet multjának ismeretére értékes adatot talált, leírta és ártetlen szívek közölte azon szaktudóssokkal, kik azt hasznosíthaták. S nem riadt vissza a hazai történelmi érdekben a fáradságosabb munkálkodástól sem. Ilyen meggyőződésben és lelkesületéggel fogott Zseng János Kristóf sellmeczi bányamester 1793-tól 1797-ig terjedő, a H. Rákóczy Ferenc forradalmára fontos adatokat tartalmazó Német Naplójának feldolgozásához, melyet a Tudománytár 1835. évi VI. kötetében adott ki, és melylyel a történelmi források iradalmaiban akkor igen korlátolt mértején nem esélyt érdemelt szerzett magának. Éa képezte forduló pontját iradalmtörténetünk a komolyabb, tudományos irányzat felé.

De a ki hazája történelmére iránt kegyellel ríseltezik, az lelkiatni őstíúszerességgel annak nemzeti-égye iránt is forró szeretettel ápol kobelében. Éa tagársunk, az akkor még csak 26 éves fiatal ember, birt az iblettség é két szeretséggé indulatával is. Kiből eredt, hogy mielőtt Körmöczről elhagya, emlékiratot szerkeszt, melyet a városi főügyész bejegyezéséről a város tanácsához szag

kérelmessel nyujt be, hogy az a községvezetés meggyorsosítottáit fokozónként előmozdítandó, tisztviselői köztélisse, a magyar nyelv elsajátítására, és penztára erejében szót öszmögben pályázást tűzön ki egy bányászati műviztár megírására. A város az emlékiratot szabályszorúlag a helytartósághoz küldé, a mizek anyai eredménye lón, hogy a város azonnal iruokaságra csak magyarul is tudást neveszen ki.

Kenőtholban Pozsonyban megírult az 1832. évi orvossággyűlés. Tagársunk politikai és jogi ismereteinek bővítése végett vágyván oda, módot lalt abban, hogy ott Nógrád vármegye egyik követé mellett és mint gr. Berchtold József abszenciára képviselője részt vehessen.

Éa lakköre szélesedése, ismeretáinak tapasztaltáinak bőrlése mellett azon szeretsében is ríszolgált, hogy a hazai akkori szeretsésből férfiaknak ezek közt: gr. Sándor István, — br. Wesselnási Miklós, — Köszth Lajos, — Hezered István és másoknak közelebbi ismeretségebe jutott. És ugyanitt, mielőtt Köszth: „Országgyűlési Tudósítási”-nak, Jablanczy „Független”-jének megindításáról tudomás lett volna, „Constitutioemal”-cím alatt egy diaetál hírlapot kezdett kiadni; azonban az emiltet kettőlnek megjelenése után lapja folytatásától szerényen visszavonult. Midőn azonban az ugynevont kerületi ülésnek naplójá elebe képezt, és a követek magadásából annak szerkesztésére Bertha Sándor, Hajnik Pál, és Munkácsy János lettek, ezek mellé a naplónak telha mondóars ó rászorították.

Másfél évet töltött tagársunk Pozsonyban, és tónya volt a haszri tanácskozományoknak, vitalközselelemnek, melyek a szerelmek, urberiség, polgári törvénykezés és egyéb törvényhoszi tárgyak fölött a két tábla ki sem egyenlített politikai érvet miatt fússzó közdelmekben teltek el; és melyekből hasznok akkori politikai állíttélgára és kormányzatra néve levő tapasztaltokkal lért vissza Budapestre.

De a szerzett ismerő tapasztaltok mellett tanult tagársunk egyebet is. Megtanulta ezaléba és felsimáta a hiányokat, melyekben akkori közállapotnak nyíllódnak. Megtanulta, hogy az ő eszménye: a kölcsönös szeretsélt és áldozatlanság nom köztulajdon; hanem csak kölcsönnyesen egyesek ritka erélye, mely kiráti a nemzetéltáti

Horthy Károly bugyinai kántortanító. A szerző az után, az egyesületi lapok osztaltona figyelme mellett felolvasás sőt az gondolatokba gazdag értékelését.

Különféle indítványok kerültek napirendre, melyek főként a Nagyszágya a futanfelügyelő, a fűt, lelékek és az egyesületi lapok közt elzárkózottan fejlődött. Két pályadíjat bírád ki az egyesület, mindkettőre 5-5 forintot; az első Ngyos dr. Komlóssy Ferencz megoldotta 5 kritai, míg Hottovinszky Károly első pedig mind-egyiket egy-egy arannyal.

Az első, mivel meghiúsította a gyűléssel véget ér, meghírdetésén a helyje helyezett hírvonalat, kért a tagokat, hogy válasszák meg az új tisztikart. A választást Ngyos Farkas Mihály kanonok esperes közbejárásával alatt akként ejtették meg, hogy Hottovinszky Károly most már harmadikban újra megválasztatott elsőnök, s az eddigi tisztviselő is újra megválasztatták. A gyűlés a pápai hírnasz elénkölése után véget ért.

Gyűlés után az egyesület tagjai a futanfelügyelő tiszteletére igen sikeres bankettet rendeztek. „Elek” sör-carnokában, megjelentek többen is, kiket vagy 6 Ngyos iránt táplált tisztelet, vagy a tanács iránti érdeklődés vontott oda. Vig társalgás folyt, midőn félkelt Szepessy József szociális igazg. tanács, s előnként ecetelvény a hercegprímás érdemeit, poharát a hercegprímás egészségére ültette. Utána Ngyos Farkas Mihály kanonok-esperes emelte poharát dr. Komlóssy Ferencz egészségéért; Komlóssy Ferencz futanfelügyelő pedig emelkedett a tálra esett hasonlatokkal telt tisztelet monddott a laudatúra. Felköszönt mondott még Hottovinszky Károly, egyesületi elsőnök Farkas Mihály kanonok-esperesre, Wagner István Hottovinszky plébánosra, Hottovinszky a tanács jelenlevő barátjaira; dr. Komlóssy Ferencz a polgári iskolai tanári karra. Lemonyai Károly, Hodrogi Mihály bankett-rendezőre a végül Komlóssy poharát emelte a barátságra. 6 Nagyszágya a futanfelügyelő, mivel a 3^{1/2} órai vonallal strandkorot elutazni, nem-sókára ajánlotta magát, a társaság azonban késő estig vig hangulatban együtt maradt.

Agárd, 1892. szeptember hó.

E becsei lapok 36. számának vezércikkében idéztük Károly István gróf pohárköszöntője, melyben a gróf megrója a rom. kath. világi papságot, mivel nem teljesíti hazafiás kötelességét a magyarosítás érdekében. A vezércikk írja ebből kiindulva a noográdi papságra tér át, hogy végre rátérjen a noográdi evang. lelkesekre, ezek közül Szigy. Hánk, Petény, Agárd, Szirák és Dengeleg lelkeseit jelölve meg mint olyanokat, a kik hazafiás kötelességeiket nem teljesítik.

Am feljelen mindenkit magáért; én is megfelelő magamért.

Mindenek előtt elismerem azt, hogy a magyarosítás igenis hazafiás kötelesség. Mert a ki e hazát szereti, annak haláláért és tehetség szerint elő kell mondania, hogy a nemzet nyelvében egy legyen, minék folytatás egyetértésben és egységes nyelvtudásban gyarapodván, azt befű vizsály és külső karmán meg ne bontsa, s így misszióját a népek családijában sikeresen teljesítse.

Mellett kárhódítás sőt megrétés éri tehát azt, a ki a magyarosítás terén nemcsak nem segítkezik, hanem akadályozólag működik, mint a nagymajdnévi papról említettük, hogy bívenek azt monddta volna, ha tud németül, miért kotyog néz magyarul.

A magyarosítás módozataira nézve azonban sem Károlyi gróf, sem a vezércikk írójával nem érthetkek egyet. Károlyi gróf is említi, a cikkiről is ajánlja — az „erőszakot”. Nekem az „erőszak” sem politikai, sem vallási ténem nem kell, sőt az erőszak ellen küzdeni élettem végső lehelleltég alkotmányos érdelemmel és protestans hitelvemmel fogva szent fogadomán. Finis non sanctifica media, Gyűlésed a jobb, de nem az öklölog!

Ha azt hiszem, hogy a magyarosítás módozataira épen az erkölcsi felelősséggnek, mint politikai estelvénynek a dolga. Jó politika-e az erőszak? A zsarnokságok története az ellenségek bizonyítja. A ki szerez vel, újhat arat, József esászár legjobb szemléni alkotásai összeomlottak. Megmaradt azonban a tolerancia, mert az az erőszakot megszüntette.

Nem ismét más a sovinstikából kármely pártból tartozszunk, mint az intolerancia. Ez a rövidlők és egy-szerezmél kényelmesebb utat választja a cél elérésére. Nem akar a jövő számára vetni, hanem a mások kez vevésért akarja aratni. Sokan eleget vélnék tenni honpolgári kötelességüknek, ha a magyar prédikációk kérd-szakolják. Van legalább mivel díszkedniek a felültesen gondolkodók előtt, hogy I. J. egy községet megmagyarosítottak. Holott régműben sem kerülő díszesség felők után a szegény tudatlan népet templomostól-papustól ott hagyják: hadd kintöljanak!

Tagadhatlan; hogy a magyarosítás koronája a magyar nyelvű isletirítelekek meghonosítása. Csak akkor van biztosítva a magyar szellem a népben, ha az nemcsak magyarul szánol és politikál, hanem magyarul imádkozik is. Ambe az igazi imádság a szívben tereti; érhethetlen nyelven imádkozni nem lehet. Aki pedig szívből magyarul imádkozik, annak nemcsak nyelve, de lelke is magyar. Nékök, kik a látszattal meg nem elégszünk, az Iórközvünk csalja.

Úgy de akkor nem kedjük a dolgát annak végén. A dolog kissé hosszabb, de végrehajtása annál biztosabb. Első minden esetre a népiskolai oktatás. Ennek is bere-zetés a gyermek söt vagy menedekhelye volna. Aztán a felnőtt ifjúságnak dal- és felolvasi egyletbe gyűjtése közközlik. A társadalmi érintkezésben a társalgás lehető-ség magyar legyen. Szükséges önközökök, népkönyvtárak létesítése. Mindenekhez járuljon a pengő közlet, a jó közigazgatás, a jó kormánypolitika. Csak közbreveté-ség értinnek, hogy azok a nagy urak egy kicsit lécs ellen is dörögjenek, miért erőszakolja a közös buláner magyar

részdőben a német vezénylyével, a az által megfűstet min-nket a legkiválóbb magyarosítási eszköztől.

Végre szükséges a magyar nyelvű isletirítelekek szaporítása nemcsak magyar prédikációival, hanem ma-gyar műveivel is.

Ez persze nem az öleső díszség utja. Ez a becsú-letes munka, ez a keresztény fűrelem, ez a biztos siker kültatának utja.

Hogy végre Agárdról betároljak, jelentem a cik-iro urnak, hogy én is azon szeretném papok köze tar-tozom, a kik éventint csak négyszer prédikációkat magya-rul. Ennek okca pedig az, hogy arra a nemzetekre, mely engem a vezérükön megért, meg várakozom kell. Előbbi tanítók, kik Agárdon találom, legfelebb magyar olvas-ságú vilte az iskolában. Most az új tanító alatt minden tanítvány magyarul tanultak, a vallást pedig én azon-oks az ismélő iskolákunk magyarul hely két órában. Már nehány év óta magyarul tanítunkon a 12 éves gyermekekkel. A magyar isletirítelek szaporításáról is lehet söt beszélni. Ez előnként akadályt képez ma-gyar újletirítomások és énekeskönyvek hiánya. A du-nántuli magyar énekes a mult százébből való, a görög é-százat elejéről. Elarultak, jarítanak a csabai énekes kísérlet a jarítás útján, de nem sikerült. A nyelv és vere-teltechnika igen gyaroló benne, a tartalma is sorakj. Most van munkában egy új házat építette benne egy szűbát a közös őstíjöziretelekek berendezés; az olvasók helye ité-átének immár semmi sem áll utjában. Ez — ha isten is úgy akarja — még a télen meglesz.

Hát ez előnként nem megrétés, hanem megrétés-mentes fogva nem tehetek. Kárhódítás, a ki akar: felköm nyu-godl. Felemelt homokkal fogalom a vállalat. Pax!

Gasz Mihály.

Kékkő, szeptember 6.

Tekintetes Szerkesztő Úr!

E lap mól 36. számának vezércikkében olvasom, hogy a székelységi kékkői papság bátorságát semmi kétség nem fer, de azért kérdés gonjuk van a magyar prédikációk szaporítására.

Megengedjen t Szerkesztő úr e vezércikknek Kékkőre vonatkozó részében — mint erre legjelölkeoseb- egyénnek — hozzászólást.

A kékkői plébános Mlasko Jánosnak nem csak hogy kevés gondolja lesem, hanem egyáltalán nincs gondolja a magyar prédikációk szaporítására, hanem behozta alá-ra. Midőn két év előtt ide kiküldetett, első arra volt, hogy ha a népet ki — illeire megisméri, behozza a magyar prédikációkat, mert Magyarosítomok éntek, s így magyarul kell tanulnok.

Ez az érte fogott el minálajánkat kékkőieket, hogy egyszer valahára magyarul sőt fogunk hallani a székéről, s mi történt?

Dacára annak, hogy a plébános úr két év alatt megtudta, hogy Kékkőn 6-6 ember kirételezérel — a azok is a legdöröbb emberek, — minálaján tudnak beszélnek és értenek magyarul, hogy az iskolában díve-rebbre legren monddra Tóth Lipót kántortanító úr és segédjei kintölő buzgalommal, 15 év óta teljesen magyar nyelven folyik a tanítás s töt söt nem hallani ott, s a hittan is 1897. értől tisztán magyarul tanították, dacára annak, hogy feltérve lett többök által magyar prédikációk tartására, mindezek dacára, úgy váltotta be két év előtt tett ígretét, hogy elárasztja a népet löt ima és énekes könyvekkel s folytonosan tölul poredál (prédikál), s a legutóbbi iskolai vizsgán nem kijelentette, hogy a hittant magyarul nem fogja engedni tanítani.

Hogy a magyar nyelvnek a plébános úr ellenége, kitetszik abból, hogy ha valamely, nemzeti ünnepe az kántortanító ur magyarul énekel a templomban a hívők-kei, az imádságot tölul monddja el a plébános úr, ámbár jól tudván azt, hogy mindenki, de kintöl a fiatal nemzedék tisztán tud magyarul imádkozni. Így történt ez, 6 Felsége 25 éves uralkodói jubileum alkalomával is.

Volt egy magyar káplánunk, a Nagy-Marcson átha-lyezett Sankász Viktor, ki itt léte alatt folyton magyarul prédikált s kintöl a nép ügyességén rajongott s dörömmel hallgatta magyar prédikációit, de a kinek — talán ezért — elkellet lávonia, a székelysége miatt.

Ilyen a kékkői plébános ur haszáfége. A templomban tölul versekedik (s nem prédikál) a népek.

Tanulhatna haszáfégek Tóth Lipót kékkői római kath. Kisludly Endre kis-sztrázósi ev. evang. és Ke-viceky József nagy-sztrázósi ev. evang. néplátók uraktól, kik a teljesen löt anyanyelvén községek iskolájában a lefebb legkieskeesebb úrdmánt érték el már eddig is a magyar nyelvben.

Megszírvélöléd legyen ezen felszólalás s ne várja be a plébános ur azt, míg főegyházamegyei bátorsága által a magyar prédikációkat kénszer behoztatla elvondel-tetik. — a mi iránt írtékékdés fog tölteni — hanem iparkodják a magyar nyelvnek a templomba való behoz-talát saját játkarattól eszközölni.

Kapros János, iskolajárók elsőnök.

Kolera.

Ásía fenegyedő réme mind inkább közeledek hozánk. Korántsem szarjuk községünköt ólnakölö könténi, de vigyázatra, óvatosságra intő szarunk talán még sem lehet felesleges. Mert a lapok távirati tudósításai szerint a vésenedő közelebb van, semhogy egy-két nap-

pal gondoltuk is volna. — Hamborgban, a német büro-dalom nagy kikötő városában és a felhatalmas járműveket a legveszélyesebb jelöletet öltött, a katonaságot elhelyezték a városból, a kórházak nem képesek befogadni a söt be-teget, azért azt az a kaszárnyákban helyezi el. A hajók minálán már Észak-Amerika is elvándult a vesztégyárt. angol kikötőből fagnak elindult, a náhki hogy Ham-burgot értinének. Utasokat egyáltalában nem vesznek fel a hajók a fedélzetre. Városból szintén azt jelentik, hogy a aktergáncos helyöröég emberei közt kültöl a kalara.

Nagyon természetesen új körülmények köztölt, hogy úgy a szomszédos államok, mint mozarhiank kormányai is szigorították az eddig eltebelettetni óvintzközöketek a kolera behurcolása ellen. Erre mutat az is, hogy a bécsi gabonarásár, melyek egész Európa keresé-löt össe moka-tak grüni, és érben nem tartják meg. Helégy megréte-ruk közsérellettel utasítja az össe határigyeket, hogy az egészségügyi szabályzatot a legpontosabban tartassák be, ugyelven kültözöben arra, hogy veszály esetén legyennek kellő számú orvosok és gyógyszerészek. A kasza-öder-burgi vonalon szarur intzközöket történekek, a Bordinál való egyenes össekötöletést megrételettek.

Esekből látható, hogy a fenyegető veszélyrel szem-ben nem állunk teljesen készületlenül a hogy az embe-rileg lehet megrétekönk a járműve behurcoltatása ellen. Kétségtelen, hogy a tudomány mai fejlettsége mellett könnyebb a védekezés a kolera ellen, de a bátorság itte-tekézési sikert csak úgy arathatnak, érdemlegre csak úgy vezetnek, ha községek a legmagasabb községekkel teljesíti a veszály elhárítását célzó rendelkezéseit a késpén ügyel a rendre, tisztaságra és megrételetes életre. Főmi nem szarab de órakodni jó. Ezért mertük a helyzetek tisztá képet fellárisi jáponk olvasól előtt, hogy lefebbég ismerje mindenkül úgy maga, mint embertársi iránti kö-telezségek, mert a vigyázatlanság nemcsak önmagunkat, de szeretteinket, ismerősainkat s embertársainkat is szejt-hatja.

S nézünk bátran a jövő elé. Istenbe vetett bizo-dalommal, életünk gondos szabályozásával talán kibérül-hetjük a nagy veszályt, de elbizakodomnak nem szabad.

Mihertartás végett közöljük dr. Sachs Pál, berlini titkos egészségügyi tanácsosnak az életre vonatkozó tanácsait:

Nem szabad enni: felforraltatn rizst, nyam tejet, savany tejet, tejsót, friss kenyéret és süteményt (ma-gyon főttosz): vasat, hideg levest, hideg húst, mely már hosszabb ideig állott, salátákat, nyam gránölcsöt, hideg befőtét, sajtkat és jogurt.

Szabad enni: felfort rizst pálinkával, csonyakkal, rummal, jó száda- vagy szarurúzi rizst, pálinkát, állót söt, vörös bort, kárel, teát káknót, fekete- és tóbröké-nyeret az ebből előtt fél órig megrétegni kell, szirt, ha még egyszer felforrták, meleg levestek, meleg kátole-letet (örre, süte): meleg főszékéket (hűvös ves-téménekek, rizst, kölköpságot, sárgarépát, apárgát stb.); minden frissen fűt gránölcsöt (meleg befőtét); tejest és tojásleleteket.

Sokanakk szemében talán veretségságunk fog feltánni, az a szerintök fontoskodó részleteles, melylyl tudós or-vosok az életrendet szabályozni akarják. Ámokban csak ne felejték el, hogy az orross tudomány, ha sok esetben — mint a koleralál is — nem is tudja elfojtani, megem-misíteni a megröló bajt, értinédék és szádaokra mem pontos megfigyelésői alapján legközelebbre újat tudja áll-ítani a baj fellátásának. De az 6 tudományok ösözve nem szabad hogy a pusztában elhangzó szó legyen, s azért bígjátnk nekik, bígjátnk égytelmesülőkünk s akkor talán isten segítyérel megmozdulunk attól a rém-től, melynek örszereit ki tudja, talán söt nem fogja a tudomány feltárolni.

Tisztaság és megrételetesség legyen életünk szabá-lyozója.

Hírek és közönlélek.

Korovvári Jelentsik Vincze cs. 6 kir. áltá-bornagy honvértlelti parancsnok ur, a m. kir. 16-ik honvérdandár őzpontostása, illetölég ősi hadgyakorlati alkalmából, segéd-tisztje Bodnár István százados kiörsé-ében szeptember 5-én, az esti vonással B.-Gyarmatra érkezett s két napi szemle és fövezetés után, szeptember 8-án városunkból székelyére Porsonyba visszatarozott. 6 szecellanta is altábornagy ur. — mint a községköz tudósításban kifejtjük, — az erred gyakorlatival, kölkö-vezetel teljesen meg volt elégedve: tapasztalata, látta, hogy a tisztikar és legénység a várakozul sivatarovra rákört időben ép úgy megöltölte helyét, mint a szép időben. Jól esett tovább megörtenünk, hogy az altábor-nagy ur az erred ügyességének elszállásolásával szintén igen meg volt elégedve, s eléfelt valamint azért is, hogy a város bátorsága és egész községige oly kitöntet szarur-séggel fogadta az erredet, kométekönk a város bírja előtt meleg szarurban adott kijeferést. Végül jól hatott a községre, hogy az altábornagy ur lakással a város-gyeház díszes fövöati termoi lettek illetölég halva felajánlja.

Központi választmányi ülés. Szeptember 9-án délelőtt 10 órakor a megréteke kisteremben Tihányi Ferencz fözgyök ur elnöklete alatt a központi választmány ülést tartott, melyben az országgyűlési képviselőválasztók 1893-ik évsz évleges névlegeséke tárgyában benndött észrevételék és feltevéseket arvork első oká elintézték.

Honvédeink közebbül. Mult vasnap megírtek a m. kir. besztérezébenyl 16. honvérdalvezéretnek az ősi hadgyakorlatok alkalmából kitörsen végrehajtott őzpontostásúli Balsa-Gyarmaton. Három óráig tartott a harcászati felvonalás, melynek eredményeké-nt az errednek három elhelyezési pontjáról, a m. Besz-térezébenyl, Jólra és B.-Gyarmatról kiindul számolójai ügyeslötán percere talákozott, áltölök egybe a bírszi

füntük és a negyeddél napi — még nagy hőségben végrehajtott árusított hadgyakorlatok dacára az egész erőd minden roszaság. Ekkor, baj nélkül vidáman vonult be szeptember 2-án városunkba a polgárság rivalgó élvezése közt, nemzeti zene hangjai mellett. Anélkül a művésztől származó és kasszaszónapi ünnepi díszével, szembatáncolólányokkal városunk környékén az erőd, száraz, zászlóval és erőd tartásként (stb.) harca- gyakorlatok, sőt tegnap B y d e s k u t h y Sándor ezredes úr vezénylete alatt déjli gyakorlat is tartottak, mi végül az erőd delutáni szabad tábora szálta, s e gyakorlatokból csak ma délelőtti tér vissza a városba. Szept. 2 és 3-án P e t e z y Sándor dandárparancsnok ezredes úr, — 6-án és 7-én pedig koronvári J e l e n t s i k Vincze altörzsnagy úr 6 ezere is szemlét tartottak az erőd fölött és végzették a különböző gyakorlatokat, melyek sikere fölött napjainkban legnagyobb megdöbbenéssel nyilvánították. Szept. 4-én a tisztikar tartott a dandár és az ezredparancsnok urak előtt pályadíjjakkal egybekötött ellenőrzését. A város hadgyakorlatok bolnapra tízóra k, hadvezed pedig az első és 3-ik zászlóalj, valamint az ezredtábori állomáshelyére utba indul.

Tizinti városi eskü. A városunkban összpontosult m. kir. 16. honv. erőd tizinti kara mintegy viszonylatban azon szives fogadtatásnak, melyben városunk közönsége által részvétel, ma este a „Balassa" szálloda emellett termelendő esküt nyelve, melyre — az idő rövidsége folytán nem külföld, de az egyes brandók főnökeinek minőségű szobeli hivatalos meghívás folytán, mint reméltük, résztvevő városunk és vidékünk polgári értelmisége, sime-jára. Nem kétérdős abban sem, hogy a házigyűlés és szép estélyen, a jó zene hangjai s a ritka sok jellel táncos mellett táncra kelnek. A mulatság tehát kitűnően sikerlik.

A honvédtisztikar névsora. Az ősi hadgyakorlatok alkalmából Balassa-Gyarmaton működő összpontosított tisztikar teljes névsorát van szerencsénk alábbiak szerint betárolásban közölni. I. A 16. honvéd gyalogezred és 1-ös zászlóalj tábor (Bősztercebarányról ippi Bydskuthy Sándor ezredes, ezredparancsnok, Bodiczky Dező hadnagyt, zászlóalj segédtest, Bittera Géza tart. hadnagyt, Csanyai Valér. 1-ös oszt. százados, törzstisztjelet, I. zászl. parancsnok, Fenyves Jakó hadnagyt, ezred főlelt. Guttmann Ferenc 1-ös oszt. százados törzstisztjelet, Gáspár József főhadnagyt, felsőcsi Hámor Béla főhadnagyt, Kukany Kubinyi Pál I. oszt. százados,

Kiss István hadnagyt, Látkóczy Rezső százados, ezred kezelő tiszt, dr. Mogan Armin, I. o. ezredorvos, orvos főnök, Mihailovits Arpad, főhadnagyt, ezred segédtest h., Purjusz Ignác főhadnagyt, ezred segédtest, Róza Károly tart. hadnagyt, Singethy Lajos hadnagyt, Seymessy Ferenc, Strausz Benjamin t. hadnagyt, Tágany Barna H. o. százados, Torayos Sándor hadnagyt, Takats János tart. th. — A 2-ik zászlóalj Balassa-Gyarmaton: Boer Peter H. o. százados, Barna Béla hadnagyt, zászl. segédtest, dr. Biró Ede H. o. ezredorvos, Babuschek Ede, Berányi József tart. hadnagyt, Biring Gyula t. tiszt. Hrabecy Geza, Kugyelka Ferenc, Kredens Emil, Pogány Virgil t. hadnagyt, Radakovics Károly főhadnagyt, Rusa Boldizsar th., Szilassy Ödön I. oszt. százados, Szarvassi Sándor főhadnagyt kezelő tiszt, Seidl Gyula főhadnagyt, népfelügyelőtiszt, Scheffer Pál tart. hadnagyt, Szabó Imre főhadnagyt, Szendrő Jakab tart. segédorvos, Takacs Ferenc, Tóth József főhadnagyt, Weiss Ede t. hadnagyt, Wisner Mihály őrnagy, zászlóalj parancsnok. A 3-ik zászlóalj helysége: Blazsur László főhadnagyt, Berger Gábor t. hadnagyt, Csernok Antal főhadnagyt, Cséh István t. hadnagyt, Fákó János H. o. százados, Fülöp Géza, Litassy József főhadnagyt, Langhoffer Viktor, Polatsek Gábor t. hadnagyt, Rudnay Andor főhadnagyt, segédtest, Szabó Elemér H. o. ezredorvos, Szendrő Ferenc, Sauchy Géza, Schubert Mátyas t. hadnagyt, Schneider József I. oszt. százados, t. t. jelölt, zászlóalj parancsnok.

Balassa-Gyarmat képviselőtestülete a múlt héten egy rendes és egy rendkívüli közgyűlést tartott, az előbbi szeptember 6-án, az utóbbit pedig másnap szept. 7-én. A rendes közgyűlés tárgya volt a város 1893-ik évi költségvetésének megállapítása, s ámbár e tárgy az előjáráság által kellőképpen előkészítve, a költségvetési előirányzat az indoklással együtt minden képviselőtestületi tagnak már betekelt előtt tanulmányozás végett, külön lenyomatban kiadva lett, mindazáltal, mivel a képviselő tagok aránylag csekély számban jelentek meg, tett indítvány folytán a fontos ügy tárgyalását szeptember 17-ik napjára halasztották el. A rendkívüli közgyűlés a kolera-járvány esélye alkalmából sürgősen napirendre tűzött szabályrendeletet alkotott a póctegődrök tisztítása s egyéb ezzel rokon tárgyokról; ennek folytatán a szivattyu-gép által való tisztítás rendszerre már ez év október 1-től fogva életbe lép. Ez is egy lépés előre. A képviselőtestület ugyancsak szept. 7-én az ősi hadgyakorlatok alkalmából városunkban összpontosított

honvéd-erőd derék legénysége megrendeléséhez 200 frrtal járult.

Hymen. Bezeredy Pál, tolnavármegyei nagybírókosa napokban jegyezte el Huszár Mariska kisasszonyt, Huszár László tereskei nagybírókosa s vármegyei bíróttási tag kedves és művelt leányát.

Kinevezés. Dr. Rozner Ervin Honvármegye főispánja Szabó Albert kórházi segédorvost korponai járási orvosá nevezte ki.

Áthelyezés. A losonczi állami tanító képző intézethez Beniczky Lajos eddigi z.ú.-váraljai képezési tanár helyezettettét át Sney János helyére.

A Pajor-jubileumot rendező bizottság megalakult; elnöke: Nagy Iván, tagjai: Aninger László, Balás Antal, Horváth Danó, Kemény Gábor és Vannay Ignác urak.

Kossuth Lajos 90-dik évi születés napját Losonczon szept. 19-én a polgárság nagy ünnepségekkel fogja megünnepelni.

Zelenka János tanár, lapunk munkatársa, e hó 8-án vett fölünk búcsút, és távozott Losoncra, hogy ott elfoglalja az áll. tanító-képezde mellett rendszeresített gyakorló tanító állást, melyre őt a közkutatásügy nm. ministere előléptette. Nehéz szívvel vettünk búcsút tőle, aki másfél évtizeden át a dalegyletnek s utóbb a torpa egyletnek is egyik vezér-egységge volt s kit egyébiránt a „Nőgyármegyei tantszövetek"nek október hó folytán városunkba megtartandó közgyűlésén, mint az egylet elnökét vizionlátni remélünk.

A b.-gyarmati ügyvédi kamara Kovács Sándor elhalt losonczi ügyvédet a kamara lajstromából kitörölte s a halaszthatlan teendő teljesítésére Szabó Pál losonczi ügyvédet rendelte ki gondnokul. — Ugyancsak közhírré teszi a kamara, hogy Papp Károly ügyvédet Szécsény laklyellyel a kamara lajstromába folytatónag felvette.

Vasut. A nána-ípolyság-gyarmati vasut vonalon az az árucikkkel felszaporodása folytán — szeptember hó 4-kétől rendes tehervonat közlekedik, mely d. u. 1 órakor érkezik B.-Gyarmatra, indul pedig 10 órakor.

Yuca gloriosa. Stütz Antal b.-gyarmati virágkertészetben 1 drb 4 éves és egy drb 6 éves yuca gloriosák virágzának és pompásan díszlenek.

HORVÁTH DANÓ,
felfűlés szerkesztő.

HIRDETMEY.

A „b.-gyarmati Népbank" igazgatósága ezennel közhírré teszi, miszerint a b.-gyarmati Népbanknál rálógba tett a 1892. évi május hó 1-je előtt lejárt s ez időn túl sem meg nem hosszabbított, sem ki nem váltott érték papírok, azaz, ezúttal és egyéb érték tárgyak részint a folyó 1892. évi október hó 17-én d. u. 2 órakor az intézet hivatalos helyiségében tartandó nyilvános árverésen fognak eladatni, részint ez időn túl tözsdé szétlég beviteltnek.

Megjegyeztetik, hogy a meghosszabbítások a folyó 1892. évi szeptember hó 30-ig árverési költség nélkül eszközöltek, ezental azonban az árverési napjáig a költségek öszeg 2%-a fog árverési költség címűen felszámítottatni.

Az eladandó tárgyak könyv- s lapozmatai:

- I. könyv: 1, 28, 58, 88, 93, 119, 128, 130, 163, 171, 219, 232, 261, 263, 270, 276, 281, 285, 289, 296, 297. lapjain.
- II. könyv: 9, 24, 44, 49, 50, 53, 55, 58, 63, 72, 83, 84, 85, 87, 92, 94, 95, 111, 112, 127, 128, 130, 136, 137, 156, 168, 170, 172, 176, 178, 182, 183, 184, 185, 186, 191, 192, 197, 198, 203, 204, 209, 211, 212, 217, 222, 225, 226, 228, 232, 234, 238, 239, 242, 259, 263, 265, 271, 274, 276, 278, 279, 282, 286. lapjain.
- III. könyv: 1, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15, 17, 24, 27, 30, 33, 43, 44, 50, 52, 54, 57, 58, 60, 68, 72, 82, 84, 86, 87, 88, 89, 96, 97, 98, 99, 100, 109, 115, 117, 118, 119, 122, 139, 140, 157, 158, 161, 166, 167, 168, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 190, 196, 199, 200, 213, 215, 218, 219, 221, 223, 225, 227, 230, 238, 242, 258, 259, 270, 280, 287, 293, 295, 297, 305, 307, 310, 317, 324, 328, 332, 334, 336, 351, 359, 364, 365, 388, 390, 391, 410, 422, 437, 438, 445, 449, 452, 462, 469, 470, 472, 473, 474, 479, 481, 488, 491. lapjain.

Kelt B.-Gyarmaton, a „b.-gyarmati Népbank" igazgatóságának 1892. évi szeptember hó 3-án tartott ülésén.

A „b.-gyarmati Népbank".

SCHLICK-féle vasöntöde és gépgyár részvénytársaság BUDAPESTEN.
Gyár és irodák: VI. KERÜLET, KÜLVÖ VÁCZI-ÚT.
Városi iroda és raktár: PODMANICZKY-UTCZA 14. — Fiók-raktár: KEREPESI-ÚT 77.

Gőz- és járgánycseplő-készületek
számos első díjakkal kiűntetett
szab. Schlick-féle 2 és 3 vasú ekék, mélylítő- és egyetemes aczel-ekék, eredeti SCHLICK- és VIDATS-féle egyvasú ekék, talajmivelő-eszközök, valamint
Schlick-féle szab. „Haladás" sorbavelőgépek.

Takarmánykészítő gépek, darálóok, őrlőmalmok és mindennemű gazdasági gépek. Eredeti amerikai kövektől és marokról azató-gépek és fűkaszó-gépek szállítható mezli vasutak stb.
Elsőnyös üzleti feltételek.
14-18 Legutányosabb árak. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

„Stephani Lajos ur főleki gazdaságában, többszámfeletti
rambouillet tenyészkos
eladó; felvilágosítással szolgál a helybeli gazgatiszt."

Van szerencsém a nagydíjnyű közönség tudomására hozni, hogy régi s jó hírnévűnk Örvendő (1740-ben alakult Fugler Pepi-féle)
sütő üzletemet
egészem újonnan fölépítve s a mai kor igényeinek megfelelően rendertem be.
Middn eddig is tapasztalt szives pártfogásukat a jövőben is kikérném, igérem, hogy minden igyekzetem oda fog irányulni, hogy tiszta kezelt, pontos kiszolgálást mellett, szép és izletes süteményekkel, a legutányosabb áron, — szolgálhassak.
Ugy szintén a legjobb minőségű budapesti hengeralmi lisztetből nagykiszlertett tartók, s ugy ez, valamint mindennap frissen sült s tisztán kezelt fehér és barna kenyér üzletemben jutányosan kapható.
Végül megjegyztem, hogy iparomat a sinom (luxus) sütemények előállítására is kiterjesztem. Szives pártfogásukat utjolog is kikérve maradtam.
B.-Gyarmaton, 1892. szeptember 1.
kiváló tisztelttel!
Melner József, sütő mester.
(Kossuth utca saját házában)

Észszerűleg használva a fogakra legezészerőbb készülmény.
Törvényesen óvni!

Hivatalosan megvizsgálva!
Dízes dobozokban és részletekben 36 kr. gyógyszerárakban. Drogeriáknak, illátársulatoknak, valamint a Salvator-Steinra gyertyák elárusításokban.
Raktár B. Gyarmaton Kanitz Ödön gyógyszerész aznál.
98-1892 szám
Arverési hirdetemény.
Alulirt kiküldött végrehajtó az 1891 évi LX. t. cz. 102. §-a értelmén, ezenen közhírré teszi, hogy az ípolyági kir. törvényesség 1771-1892-éi végzése által Rosenbergl Ferdinand végrehajtó javára Jenik István ellen 450 frt töké, ennek 1892. évi ápril hó 1-én napjától számított 6 százaléki kamattal erejűleg elrendelt s 1892. évi június hó 14-én fogantatottt kiűlőletű végrehajtás alkalmával bírálóg lefoglalt és 516 frrta becsült lovak öszeregen, kocsik és szobatorokból álló ingóságok nyilvános árverés után eladatnak.
Mely árverésnek 2516-92. szám kiküldést rendelő végzés folytán a helységein, vagyis Galábooszon alperes lakásán

leendő eszközösére 1892. évi szeptember hó 21-én d. e. 10 órája határidőül kiűtettek és ahhoz a venni szándékozók ezenen oly megjegyzéssel hivatatn meg, hogy az érintett ingóságok az 1891. évi LX. t. cz. 107. § értelmében a legutóbbi ígérőnek becsárton alul is eladatni fognak.
Az elárverezendő ingóságok vételára az 1891. évi LX. t. cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz szűtendő.
Kelt B. Gyarmaton, 1892-ik évi szeptember hó 4-én.
Tomis József, kir. bírósági végrehajtó.

A nagydíjnyű közönséget tisztelttel értesítem, hogy
lakásuk változtatásánál
szükséges butor-szállítást nyított butorszállító (ruganyos) kocsival gyorsan; valamint bármily tárgyak szállítását a vasúthoz vagy bárhová pontosan és olcsón eszközölöm.
A nagydíjnyű közönség bizalmát és pártfogását kérvé
kiváló tisztelttel
Elfer Mór,
szállító.